

ทศชาดกแผนที่แห่งความสำเร็จในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามพระคณาของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
“Ten incarnations of the Buddha” The successful plan for school administrators by
the Viewpoints of Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area 2

ชนะศักดิ์ รักขนาม, ทิพมาศ เสวตวรโชติ, สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี

Chanasak Rakkanam, Tippamas Sawetworrachot, Supattara Pusitrattanavalee

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus.

E-mail: nanon4563@gmail.com

Received: February 24, 2023 **Revised:** July 25, 2023 **Accepted:** December 25, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักทศชาดกของผู้บริหารสถานศึกษาตามพระคณาของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 2) เพื่อศึกษาความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ตามพระคณาของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักทศชาดกกับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา 4 ประการ ได้แก่ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งหมด 2,620 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 345 คน ซึ่งจำนวนของกลุ่มตัวอย่างเทียบตามสัดส่วนจากตารางสำเร็จรูปของทาโรยามาเน (Taro Yamane) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน พบว่าระดับการใช้ทศชาดกในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยภาพรวม พบว่า มีการบริหารงานตามหลักทศชาดก อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านขันติธรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ สัจจะ ส่วน ด้านอธิฐานบารมี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ความสำเร็จในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยภาพรวม พบว่า มีระดับประสิทธิผลของการบริหารงาน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า

การบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การบริหารงานทั่วไป ส่วน การบริหารงานงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักทศชาดกในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยภาพรวม (X) กับประสิทธิผลการบริหารงาน โดยภาพรวม (Y) พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การใช้หลักทศชาดกในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับประสิทธิผลการบริหารงานด้านการบริหารงานบุคคล ($r = .153$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เพียงด้านเดียว ส่วนอีก 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ และ ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน

คำสำคัญ : ทศชาดก

Abstract

This thesis has the following objectives: 1) To study the state of administration according to the tenets of educational institute administrators according to the views of teachers under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2. 2) To study the success of school administration in 4 aspects according to the views of teachers under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2. and 3) To study the relationship between the administration of educational institutions according to the tenets of teaching and the success of school administration in 4 aspects of population as following : the teachers who work in schools Under the Office of Primary Educational Service Area Nakhon Si Thammarat Area 2, Academic Year 2021, total 2,620 people. A sample of 345 teachers. The number of samples compared according to the proportion from Taro Yamane's prefabricated table were frequency, percentage, mean, standard deviation. Pearson's Simple Correlation Statistics The results showed that The results of the analysis on the level of use of the totem allegory in the administration of educational institute administrators under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2, by including all 10 methods, found that there was an administration in accordance with the tenths of the Thotsa Chadok at the most level. When considering each aspect in descending order of average value, it was found that patience , prestige with the highest average, followed by truth; in the lowest average, respectively.

The results of the analysis on the success in the administration of educational institution administrators under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2 in all 4 aspects found that there was a level of effectiveness of the administration. At

the highest level When considering each aspect in descending order of average, it was found that academic administration with the highest average, followed by general administration; in the lowest average, respectively. The results of the analysis of the overall relationship between the use of the ten-jataka principles in the administration of educational institute administrators under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2 as a whole (X) and the overall administrative effectiveness (Y) were found. that there is no relationship Considering each aspect, it was found that the use of the tenets in the administration of educational institution administrators was positively correlated with the effectiveness of personnel management ($r = .153$) with statistical significance at the level. .001 only on one side, while the other 3 areas are academic administration. In terms of budget management and general administration, it was found that there was no relationship.

Keywords: Ten incarnations of the Buddha

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน การพัฒนาในด้านต่าง ๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัย กำลังคนอันถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญ เพราะคนนับว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่งกว่าทรัพยากรใด ๆ แต่ทว่าคนนั้นจะมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพมากเพียงใดนั้นก็ย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดการศึกษา อนึ่งรัฐเล็งเห็นความจำเป็นและความสำคัญของการจัดการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545, 2553) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาไว้ในหมวด 1 มาตรา 6 ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และ วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และรัฐบาลได้ประกาศระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย “การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและ สังคมที่ดี พ.ศ. 2542” โดยอ้างถึงสาเหตุที่ทำให้ต้องออกระเบียบนี้ไว้ว่าภาวะวิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรงนั้นแท้ที่จริงแล้วมีสาเหตุส่วนหนึ่งอันสืบเนื่องมาจากการหย่อนประสิทธิภาพของกลไกการบริหารกิจการบ้านเมือง การบริหารราชการกำหนดนโยบายสาธารณะและการทุจริตประพจน์มิชอบในวงราชการอันเป็นความรับผิดชอบของภาคราชการทั้งฝ่ายบ้านเมืองและฝ่ายประจำขณะเดียวกัน ในภาคประชาชนอันเป็นพลังสำคัญก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างความตื่นตัวและความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมตลอดจนตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของแต่ละฝ่ายเพิ่มขึ้นจากเดิมที่เคยเป็นอยู่ หากความอ่อนแอและหย่อนประสิทธิภาพดังกล่าวนี้ไม่ได้รับการจัดการแก้ไขอย่างแท้จริงและรีบด่วน อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายที่ส่งผลกระทบร้ายแรงต่อเศรษฐกิจสังคม และการเมืองประเทศยิ่งขึ้นในอนาคต

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้มีมาตรฐานจรรยาบรรณในวิชาชีพครูสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดให้

ผู้บริหารสถานศึกษาต้อง รักษาจรรยาบรรณในวิชาชีพทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในการเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งเพื่อป้องกันการหลงไหลในอำนาจ การใช้อำนาจไปในทางที่ผิด ขาดคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากพระราชบัญญัติการบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ได้แบ่งการบริหารเป็นเขตพื้นที่การศึกษา พร้อมทั้งมีการกระจายอำนาจการบริหารไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัด โดยให้สถานศึกษามีสถานะเป็นนิติบุคคล ตามมาตรา 35 เพื่อให้การบริหารการศึกษานั้นมีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจในการบริหารมากขึ้นนอกจากนั้นคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดตัวชี้วัดในมาตรฐานด้านปัจจัย ประการหนึ่งว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีคุณธรรมจริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญ เป็นผู้นำในการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา และเป็นบุคคลที่มีบทบาทในการจัดการศึกษาเพื่อให้การการศึกษابرลุจุดมุ่งหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีศักยภาพ สมรรถนะ ภาพ และคุณลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 53 ซึ่งได้กำหนดให้ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาจะปฏิบัติหน้าที่ได้นั้นต้องได้รับ ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ทางการบริหารการศึกษาตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่องค์กรวิชาชีพชั้นสูงกำหนด นั่นคือจะต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีนั้นจะต้องบริหารงานแบบธรรมาธิปไตย คือ การมีหลักธรรมและหลักการ เหตุผลเป็นสำคัญทำงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ยึดเอาความสำเร็จของงานส่วนรวม เป็นที่ตั้งยินดียินดีรับฟังคำแนะนำจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย นอกจากต้องมีหลักในการทำงานโดย ยึดหลักกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ธรรมเนียมและประเพณีที่พึงปฏิบัติแล้ว ผู้บริหารยังต้องมีคุณธรรมในการครองตน ครองคน และครองงาน ตามสภาพ และวัฒนธรรมของสังคม

ผู้บริหารที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาคือผู้บริหาร หากผู้บริหารมีความสามารถจัดการศึกษาควบคู่กับคุณธรรมได้ดีก็จะส่งผลให้สถานศึกษาขณะครุมีศักยภาพเต็มสำหรับการจัดการเรียนการสอนนักเรียนมีความพร้อมในการศึกษาเล่าเรียนและนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้กับหลักธรรมในการดำเนินชีวิต ปัจจุบันและในอนาคตได้อย่างสมบูรณ์ คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารเป็นสิ่งที่สำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งผู้บริหารควรมีคุณธรรมจริยธรรม มีบารมีที่ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชานั้นศรัทธาและยอมรับ เชื่อมั่นในการบริหารงานในสถานศึกษา ซึ่งบารมีที่ผู้บริหารศึกษาพึงมีและปฏิบัติที่สอดคล้องกับเรื่องราวการบำเพ็ญบารมี 10 ประการ ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตลอดระยะเวลา 10 ชาตีก่อนที่จะมาประสูติเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ และตรัสรู้จนบรรลุโสดาบัน ซึ่งเรียกว่า ทศชาตก

ทศชาตก ถือได้ว่าเป็นแผนที่ที่บ่งบอกถึงเรื่องราวแห่งการเดินทางของพระพุทธเจ้า 10 ชาตีกว่าที่พระองค์จะสามารถค้นพบหนทางแห่งการดับทุกข์อันนำไปสู่นิพพานได้นั้น พระองค์ได้บำเพ็ญบารมี 10 ประการอันประกอบด้วยเนกขัมมบารมี วิริยบารมี เมตตาบารมี อธิษฐานบารมี ปัญญาบารมี ศีลบารมี ขันติบารมี อุเบกขาบารมี สัจจะบารมีและทานบารมี โดยองค์ประกอบข้างต้นนั้นคือแผนที่นำทางสำคัญที่ทำให้พระพุทธองค์สามารถเดินทางสู่พระอรหันต์ได้ (นิกร กาเจริญ, 2562) อนึ่งองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าในสายตาชาวพุทธ พระองค์คือปราชญ์ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานคือผู้ที่ประสบความสำเร็จ กระนั้นแล้วผู้ใดต้องการที่จะเป็นผู้ประสบความสำเร็จด้วยนั้นก็สามารถนำบารมี 10 ประการข้างต้นที่พระพุทธองค์ทรงปฏิบัติมานั้น มาเป็นแผน

ที่นำทางในการดำเนินชีวิตเพื่อมุ่งเป้าสู่ความสำเร็จตามรอยพระพุทธองค์ (ชัปนะ ปิ่นเงิน, 2559)ในการบริหาร การศึกษาถือเป็นศาสตร์อีกแขนงหนึ่ง โดยผู้บริหารคือผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งเพราะการจัดการเรียนการสอนในแต่ละวันนั้นมีสถานการณ์และสภาพที่ต่างกันอย่างสิ้นเชิง ดังนั้นแล้วผู้บริหารสถานศึกษาจึง จำเป็นต้องมีแนวทางในการบริหารเพื่อให้สามารถบริหารจัดการสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จและเกิด ประสิทธิภาพสูงสุด(ศิวพร กาจันทร์, 2558)

จากเหตุผลข้างต้น ทำให้มีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานอันนำมาซึ่ง ความสำเร็จของการบริหารงาน 4 ด้านของผู้บริหารสถานศึกษา กล่าวคือ การบริหารงานวิชาการ การ บริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณและการบริหารงานทั่วไป ภายใต้หลักทศชาดก โดยยึดตาม ทรรศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 เพื่อนำไปสู่การศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักทศชาดกกับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาอันจะ นำไปสู่การได้ทราบถึงปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารสถานศึกษาตามหลักทศชาดกกับความสำเร็จใน การบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ข้างต้น เพื่อเป็นข้อมูลแนวทางในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาอันจะ นำมาซึ่งวิธีการดำเนินการบริหารงานตามพันธกิจและเป้าประสงค์ของสถานศึกษาเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จในเวลา ที่รวดเร็วขึ้น ส่งผลให้เกิดประโยชน์แก่แวดวงการบริหารสถานศึกษา วงการการศึกษา ตลอดจนเป็นผลให้ ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับที่ดีเป็นที่พึงพอใจ อันเป็นเหตุผลสำคัญที่จะพัฒนาและ ยกระดับคุณภาพผู้เรียนและยกระดับคุณภาพทางการศึกษาของประเทศไทยให้บรรลุผลสำเร็จเทียบเท่าสากล ได้ในอนาคต เพื่อให้เยาวชนได้เติบโตไปเป็นกำลังสำคัญและกลไกในการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานตามหลักทศชาดกของผู้บริหารสถานศึกษาตามทรรศนะของครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
2. เพื่อศึกษาความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ตามทรรศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักทศชาดกกับความสำเร็จในการบริหาร สถานศึกษา 4 ด้าน

วิธีการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งหมด 2,620 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 2 จำนวน 345 คน ซึ่งจำนวนของกลุ่มตัวอย่างเทียบตามสัดส่วนจากตารางสำเร็จรูปของ ทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และความคลาดเคลื่อน +5

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และอำเภอที่ตั้งของโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้ทศชาดกด้าน ตามพระศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 2 ประกอบไปด้วย เนกขัมมบารมี วิริยบารมี เมตตาบารมี อธิษฐานบารมี ปัญญาบารมี ศีลบารมี ขันติบารมี อุเบกขาบารมี สัจจะบารมี ทานบารมี ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert, 1970 cited in Best & Kahn, 1993, p. 246-247) โดยกำหนดน้ำหนัก

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ตามพระศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 2 ประกอบด้วย การบริหารวิชาการ การบริหารบุคคล การบริหารงบประมาณ และการบริหารทั่วไป ลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มีทั้งหมด 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert, 1970 cited in Best & Kahn, 1993, p. 246-247) โดยกำหนดน้ำหนักคะแนน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำสารนิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 เพื่อขออนุญาตทำการเก็บข้อมูลพร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำเครื่องมือไปเก็บข้อมูลตามวันและเวลาที่กำหนดไว้

3. เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนครบทั้งหมดแล้วผู้วิจัยทำการตรวจสอบความเรียบร้อย ความสมบูรณ์และนำข้อมูลไปบันทึกลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลและดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC), ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) โดยใช้สูตรของ Cronbach

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, การทดสอบความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม (t-test), การทดสอบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA)

ผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเกี่ยวกับระดับการนำแนวคิดจากทฤษฎาดมาใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

พบว่า ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้านขั้นตอนการมี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ สัจจะ ส่วน ด้านอธิษฐานบารมี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความสำเร็จในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวม พบว่า มีระดับประสิทธิผลของการบริหารงาน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การบริหารงานบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การบริหารงานวิชาการ ส่วน การบริหารงานงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความสำเร็จในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยแยกเป็นรายด้านทั้ง 4 ด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อระดับความสำเร็จในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการนำหลักทฤษฎาดกับความสำเร็จในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการนำหลักทฤษฎาดในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยภาพรวม (X) กับประสิทธิผลการบริหารงาน โดยภาพรวม (Y) พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การนำหลักทฤษฎาดในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับประสิทธิผลการบริหารงานด้านการบริหารงานบุคคล ($r = .153$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เพียงด้านเดียว ส่วนอีก 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ และ ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน

การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “เรื่องทฤษฎาดแผนที่แห่งความสำเร็จในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทฤษฎาดของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยงกับทฤษฎาด แนวคิด และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษา พบว่า ระดับการนำหลักทฤษฎาดของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน โดย

เรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านวิริยะบารมี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านเมตตาบารมี และ ส่วน ด้านอิทธิฐานบารมี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า ระดับการใช้ทศชาดกของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 มีการใช้ทศชาดกอยู่ในเกณฑ์ดี เพราะการใช้หลักทศชาดกมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ซึ่งเป็นทั้งครูและบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในการบริหารสถานศึกษา เพราะเป็นผู้ที่มีหน้าที่กำกับ ติดตาม ดูแลให้ข้าราชการครูในสถานศึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังสติปัญญา ตามความรู้ ความสามารถของแต่ละบุคคล และต้องมีความสามารถที่จะประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมและพัฒนากิจการปฏิบัติงานสถานศึกษาให้ก้าวทันกับลักษณะที่เปลี่ยนแปลงของกระบวนการบริหารจัดการทางการศึกษา ซึ่งทั้งหมดนี้จะขึ้นอยู่กับความสามารถทางการคิดของผู้บริหารเป็นหลักดังที่ ชัยชนะ ปิ่นเงิน. (2559) ได้กล่าวไว้ว่า ทศชาดก ถือได้ว่าเป็นแผนที่ที่บ่งบอกถึงเรื่องราวแห่งการเดินทางของพระพุทธเจ้า 10 ชาติ กว่าที่พระองค์จะสามารถค้นพบหนทางแห่งการดับทุกข์อันนำไปสู่นิพพานได้นั้น พระองค์ได้บำเพ็ญบารมี 10 ประการอันประกอบด้วยเนกขัมมบารมี วิริยะบารมี เมตตาบารมี อิทธิฐานบารมี ปัญญาบารมี ศีลบารมี ขันติบารมี อุเบกขาบารมี สัจจะบารมีและทานบารมี โดยองค์ประกอบข้างต้นนั้นคือแผนที่นำทางสำคัญที่ทำให้พระพุทธองค์สามารถเดินทางสู่พระอรหันต์ได้ (นิกร กาเจริญ, 2562) อนึ่งองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าในสายตาชาวพุทธ พระองค์คือปราชญ์ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานคือผู้ที่ประสบความสำเร็จ กระนั้นแล้วผู้ใดต้องการที่จะเป็นผู้ประสบความสำเร็จด้วยนั้นก็สามารถนำบารมี 10 ประการข้างต้นที่พระพุทธองค์ทรงปฏิบัติมานั้น มาเป็นแผนที่นำทางในการดำเนินชีวิตเพื่อมุ่งเป้าสู่ความสำเร็จตามรอยพระพุทธองค์

2. ผลการศึกษา ระดับความสำเร็จในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย คือการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การบริหารงานทั่วไป ส่วน การบริหารงานงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ให้ความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาอันดับแรกงานวิชาการ ซึ่ง พระมหาพิชิต.ธมมวิจิโต (ดุษฎีลา) (2561 : 22-23) ได้กล่าวว่า การบริหารวิชาการ เป็นวิชาการเน้นหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปในสถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนชุมชนท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักทศชาดกในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยภาพรวม (X) กับประสิทธิผลการบริหารงาน โดยภาพรวม (Y) พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การใช้หลักทศชาดกใน

การบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ในทางบวกกับประสิทธิผลการบริหารงานด้านการบริหารงานบุคคล ($r = .153$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เพียงด้านเดียว ส่วนอีก 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ และ ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันผลการวิจัยครั้งนี้จึงไม่ยอมรับสมมติฐานของการวิจัยข้อที่ 3 ที่ว่า ทชชชชช มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 อธิบายได้ว่า ทชชชชช ไม่มีผลต่อความสำเร็จของผู้บริหารสถานศึกษาตามทฤษฎีของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ได้นำเอาหลักการอื่นๆ มาใช้ในการบริหารงาน ไม่ใช่เฉพาะหลักทชชชชช ประกอบกับความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา อาจทำให้ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

การศึกษาวิจัยเรื่อง “เรื่องทชชชชชแผนที่แห่งความสำเร็จในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทฤษฎีของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2” สรุปได้ คือ

ระดับการใช้หลักทชชชชชของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านวิริยะบารมี มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านเมตตาบารมีและ ส่วน ด้านอธิฐานบารมี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า ระดับการใช้ทชชชชชของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 มีการใช้ทชชชชชอยู่ในเกณฑ์ดี เพราะการใช้หลักทชชชชชมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ซึ่งเป็นทั้งครูและบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในการบริหารสถานศึกษา เพราะเป็นผู้ที่มีหน้าที่กำกับ ติดตาม ดูแลให้ข้าราชการครูในสถานศึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังสติปัญญา ตามความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล และต้องมีความสามารถที่จะประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการปฏิบัติงานสถานศึกษาให้ก้าวทันกับลักษณะที่เปลี่ยนไปของกระบวนการบริหารจัดการทางการศึกษา ซึ่งทั้งหมดนี้จะขึ้นอยู่กับความสามารถทางการคิดของผู้บริหารเป็นหลัก

ระดับความสำเร็จในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย คือการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือการบริหารงานทั่วไป ส่วน การบริหารงานงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ให้ความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาอันดับแรกงานวิชาการ

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักทศชาดกในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยภาพรวม (X) กับประสิทธิผลการบริหารงาน โดยภาพรวม (Y) พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอธิบายได้ว่า ทศชาดกไม่มีผลต่อความสำเร็จของผู้บริหารสถานศึกษาตามทฤษฎีของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ได้นำเอาหลักธรรมอื่นๆ มาใช้ในการบริหารงาน ไม่ใช่เฉพาะหลักทศชาดก ประกอบกับความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา อาจทำให้ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา ทำให้การบริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ระดับการใช้หลักทศชาดกของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรพยายามหมั่นฝึกตนเองตามหลักทศชาดกและนำหลักทศชาดกมาเป็นแผนที่ในการบริหารงานเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารงานยิ่ง ๆ ขึ้นไป

2. จากผลการวิจัย พบว่า ระดับความสำเร็จในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เรียงลำดับที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานงบประมาณ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนัก มุ่งมั่น และพัฒนางานด้านบริหารในด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อย เพื่อให้การบริหารงานในทุก ๆ ด้านมีประสิทธิภาพสู่มาตรฐานทางการศึกษาต่อไป

3. จากผลการวิจัย พบว่า ทศชาดกไม่มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จของผู้บริหารสถานศึกษาตามทฤษฎีของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ดังนั้น ผู้บริหารทุกคนจึงควรพยายามหมั่นฝึกฝนตนเอง พัฒนาตนเอง ในทุกด้าน ทั้งด้านการบริหารโดยนำหลักธรรมต่างๆ มาประยุกต์ใช้ร่วมกับการใช้ทักษะต่างๆ อันจะช่วยให้การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บรรณานุกรม

- เจษฎา ธนปาโล. (2560). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ เรื่อง ทศชาติชาดก เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน. (ปริญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- ชวลิตวิทย์ อรุณปรการ นวลวรรณ พูลสวัสดิ์ฉัตร และสรวิษฐ์ วงษ์สอาด. (2564). การใช้บาร์มี 10 ในการพัฒนาตนเองและสังคม. วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย, 49-56.
- ณรงค์ศักดิ์ กำเนิดทอง. (2560). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2. วารสารนาครบุตริปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 43-52.

- ณัฐภัทร พัฒนา ปวสี บุญปก และคณะ. (2565). โครงสร้างภาษาไทยที่ใช้ในการแปลกริยาวลี Participle ที่ปรากฏในบทพระราชนิพนธ์เรื่อง พระมหาชนก. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 28-52.
- ไทยรัฐ. (2564). ศิล 5 ข้อ หลักคุณธรรมพื้นฐานของชาวพุทธ มีอะไรบ้าง? เข้าถึงได้จาก ไทยรัฐออนไลน์: <https://bit.ly/3CPu8Xv>
- ธนกฤต มีพวงผล. (2557). ศึกษาการบำเพ็ญอธิษฐานบารมีของพระโพธิสัตว์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท. วารสารวันมูถองแหวกพุทธศาสตรปริทรรศน์, 105-115.
- ธนาศักดิ์ สุทธโน. (2563). ศึกษาแนวคิดทางจริยศาสตร์ที่ปรากฏในทศชาติชาดก. วารสารวิชาการ มมร วิทยาเขตล้านนา, 115-134.
- นิพาน สารคาญ. (2553). วิเคราะห์ภูมิปัญญาของพระโพธิสัตว์ในทศชาติชาดก. (การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- ปลัดสมชาย ปโยโค พิพิธ ปริยัติกิจ และเมธี ปริยัติวิบูล. (2559). การศึกษาวิเคราะห์อุเบกขาบารมีในนารทชาดก. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 10-26.
- พิมพ์ฤทธิ์ เทียงภักดี. (2565). รูปแบบการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 1. วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย, 226-236.
- พิรบุลย์ บุญธรรม. (2559). แนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองโลกของโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ตั้งบริเวณในเขตเมืองและชายขอบ. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 234-248.
- รัฐพงศ์ ทองแปง ทรงศักดิ์ พรหมดี และสมุห์ธนโชติ จิระมโม. (2564). ศึกษาวิเคราะห์การบำเพ็ญทานบารมีของพระเวสสันดรในเวสสันดรชาดก. วารสารพุทธศาสตร์ศึกษา, 176-187.
- วรภรณ์ พุทธวงษ์ วรรณรัตน์ อัสวเดชาชาญยุทธ์ และคณะ. (2560). แนวคิดการบริหารสถานศึกษา. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 16-23.
- ศิริรัตน์ ทับเจริญ. (2554). การนำเสนอแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ, 49-58.
- สมชาย ชินทดโต. (2564). การศึกษาวิเคราะห์หลักธรรมที่ปรากฏในสุวรรณสามชาดก. วารสารมหาจุฬาริชาการ, 49-57.
- สมศักดิ์ แยมจันทิก ทวี เลียวประโคน และสำราญ โคตรสมบัติ. (2562). ศึกษาวิเคราะห์ขันติธรรมที่ปรากฏในจันทชาดก. วารสารนิสิตวัง, 28-34.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2556). ทศชาติ. เข้าถึงได้จาก คลังความรู้: <https://bit.ly/3CG8cOi>
- สุทินันท์ ศรีอ่อน. (2562). แนวคิดและการปฏิบัติตนในวัยเด็กของพระโพธิสัตว์ ในอรรถกถาหมานิบาตชาดก. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาริชาตขอนแก่น, 92-113.

- อธิการสุรพล ฐานจาโร. (2557). การศึกษาวิเคราะห์ขั้นตอนการบริหารมีของพระโพธิสัตว์ในพุทธศาสนา. วารสารวันมกุ
องแหกรพุทธศาสตร์ปริทรรศน์, 133-141.
- อาริษา วัฒนครใหญ่. (2560). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการ
บริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดชุมพร. วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช,
33-42.